

Právo, 22. 8. 2008

Stát založí systém školného miliardami

Daniel Münich

Senátor Jiří Zlatuška v několika nedávných článcích nakouzl řadu témat souvisejících s reformou financování českého vysokého školství. Jedním z nich bylo také odložené školné.

Návrh a důvody pro jeho zavedení obsahuje Bílá kniha (BK), kterou ministerstvo školství v květnu otevřelo diskusi o reformě vysokoškolského vzdělávání v Česku. Odložené školné podle BK si zaslouží diskusi i proto, že mechanismus jeho fungování zůstává řadou lidí, včetně Jiřího Zlatušky, ne zcela správně pochopen.

Odloženost školného spočívá v tom, že ho neplatí lidé jako studenti, ale až jako úspěšně vydělávající absolventi. Skutečnost, že je školné odloženo z pohledu studenta, ještě neznamená, že musí být odloženo z pohledu škol a že by na příjem z něj škola musela dlouhá léta čekat.

Podle návrhu BK by školy velký díl školného obdržely okamžitě mechanismem průběžného financování podobným důchodovému systému. Peníze by ovšem tekly obráceným směrem, od starších a vydělávajících absolventů k mladším studentům bez výdělků. Na samém začátku, kdy ještě neexistují splácející absolventi, ale již existují studenti, kteří si potřebují vzít na školné půjčku, by stát systém založil jednorázovým vkladem několika miliard korun.

BK jako systémově nejčistší řešení navrhuje použít jednorázové příjmy z privatizace. Protože by šlo o investici do vzdělání, a tedy budoucí produktivity země, lze takový krok chápat jako součást řešení budoucích problémů našeho průběžně financovaného penzijního systému. Zde je však třeba spolu s BK stále připomínat, že školné musí školám přinést dodatečné prostředky, nikoli finančně ulevit státnímu rozpočtu.

Byli to postupně stínový ministr školství ČSSD Jiří Havel, její předseda Jiří Paroubek a nedávno i Jiří Zlatuška, kdo na odloženém školném kritizovali zejména velké zpoždění, se kterým se školy doberou peněz, které z tohoto zdroje budou moci získat. Jejich opodstatněný šíp kritiky však BK minul. Kritizují totiž něco, co si zřejmě pamatují z některých předchozích neúspěšných návrhů.

O autorovi: Daniel Münich je spoluautor Bílé knihy a působí na CERGE-EI